

Yleistä Isät lasten asialla ry:n (jatkossa ILA) tarkoituksena on edistää lasten oikeuksien toteutumista. Toiminnan päätehtävä on edesvaikuttaa että lait ja käytännöt varmistavat erolapsen oikeuden ylläpitää suhdetta molempiin vanhempiinsa. Tämä erityisesti tilanteissa, joissa vanhemmat ovat eronneet ja lapsi jää asumaan toisen vanhemman luokse. Yhdistys puolustaa toiminnassa siten lapsen perustuslaillista oikeutta siihen, että hänen vanhempansa ovat yhdenvertaisia lain edessä sekä viranomaismenettelyissä.

Yhdistyksen tarkoituksena on purkaa asenteiden, käytäntöjen sekä menettelyjen tasolla vallitseva isien ja äitien eriarvoisuus. Käytännöntyössä tämä tarkoittaa sitä, että yhdistys pyrkii poistamaan epäkohdan, jossa lapset määrätään joko sosiaalitoimessa tehdyllä sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä asumaan äidin luona tilanteissa, joissa lapsen etu olisi asua isänsä kanssa tai vuoroasumisessa molempien vanhempien luona. Yhdistyksen tarkoituksena on lisäksi puolustaa lasten etua ja oikeutta molempiin vanhempiin tilanteissa, joissa toinen vanhempi (yleensä ns. lähivanhempi) pyrkii vieraannuttamaan ja/tai eristämään lapsen toisesta vanhemmasta. Tämä tapahtuu usein viranomaisten ja tuomioistuimen tuella. Yhdistys ei hyväksy vieraannuttavia tai eristäviä toimia kummaltakaan vanhemmalta, jotka ovat lapsen edun vastaisia.

Yhdistys korostaa toiminnassaan molempien vanhempien vastuuta aktiivisesti myötävaikuttaa siihen, että lapsilla säilyvät mahdollisimman hyvät suhteet molempiin vanhempiin myös eron jälkeen. Yhdistys järjestää eronneiden vanhempien matalan kynnyksen tukitoimintaa, jonka tavoitteena on tukea eronneen vanhemman mahdollisuuksia toimia edelleen lastensa vanhempana ja huoltajana.

Yhdistys tähtää toiminnassa siihen, että koko yhteiskunnan asenteet, arvot ja toimintatavat kaikilla tasoilla tunnustavat vanhempien yhdenvertaisuuden myös eron jälkeen ja muuttuvat yhdenvertaista vanhemmuutta tukeviksi.

Vuosikokous ja hallituksen järjestäytyminen 2017

Vuosikokous pidettiin 20.4.2017 Pasilan kirjaston auditoriossa.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Harri Salonen. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi Jari Pulkkinen ja toiseksi Varapuheenjohtajaksi Tuomo Mäenpää, muut hallitukseen valituiksi tulleet olivat Jan Thome, Marko Räisänen, Juha Jauhiainen, Pekka Pere, Johan Hurmerinta sekä varajäseneksi Vladimir Lagutin, Kari Kallio-Mannila ja Juho Eerola.

Hallituksen kokouksessa 30.5.2017 rahastonhoitajaksi valittiin Juha Jauhiainen ja sihteeriksi Jan Thome.

Vladimir Lagutin erosi hallituksesta syksyllä 2017

Syksyllä 2018 rahastonhoitaja ja sihteeri vaihtuivat.

Jäsenistö

Jäsenistö Yhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden 2016 alussa 1017 jäsentä ja lopussa 1070. Jäsenkunnasta 2/3 osaa on varsinaisia jäseniä ja 1/3 kannatusjäseniä.

Hallituksen kokoukset

Hallituksen kokoukset Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden aikana pääsääntöisesti Skypen välityksellä:

30.5.2017

19.9.2017

26.9.2017

17.10.2017

14.11.2017

05.12.2017

12.3.2018

11.4.2018

Hallituksen kokousten pitämisen kanssa oli ongelmia hallituksen loppukaudella, kokouksiin ei osallistunut riittävästi hallituksen jäseniä. Hallituskaudella päätettiin mm. WWW sivujen uusimisesta, lausunnoista lakimuutoksiin, vieraannuttamisen vastaisen päivän tapahtumasta.

Mietittiin mm. kokouskäytäntöjä sekä jäsenistön aktivoimista toimintaan mukaan.

Paikallisosastot

Paikallisosastojen toiminta ILA:n paikallisosastot tekivät asenteiden vaikuttamistyötä paikallisesti ja samaan aikaan antoivat vertaistukea jäsenille ja ulkopuolisille. Aktiivista toimintaa oli seuraavilla paikkakunnilla:

- Helsinki (pääkaupunkiseutu)
- Kajaani (Kainuu)
- Kotka (Kymenlaakso)
- Oulu (Pohjois-Pohjanmaa)
- Porvoo (ruotsinkieliset alueet)
- Tampere (Pirkanmaa)

Paikallistoimijat kokoontuivat pääasiassa säännöllisesti jokaisen kuukauden aikana tai sosiaalisen median kutsumana tarpeen mukaan. Paikallisosastot ovat pyrkineet vaikuttamaan paikallisiin viranomaisiin rakentavasti ja koettaneet tarjota uutta tietoa. Paikallisosastojen toiminnan aktiivisuudesta tehtiin tutkimus aivan hallituskauden lopulla Marko Räisäsen toimesta.

Yhdistystoiminta ja tiedottaminen

Yhdistys vakiinnutti edelleen asemaansa entisestään vuoden aikana ainoana suomalaisena lastensuojelujärjestönä, joka piti erolasten oikeutta vanhempiin tärkeänä asiana. Lapsen vieraannuttamis- ja vanhemman huoltokiusaamiskäsitteen pitäminen julkisessa keskustelussa olivat oleellinen osa yhdistyksen toimintaa vuoden aikana. Aiempien vuosien tapaan yhdistys organisaationa sekä sen yksittäisiä jäseniä oli esillä eri medioissa ja merkittäväillä foorumeilla lukuisia kertoja mm. HS mielipidekirjoitukset ja esiintymiset eri TV ohjelmissa.

Yhdistys on jakanut aktiivisesti tietoa sekä omista että muiden tahojen ajankohtaisista uutisista/asioista/tapahtumista/tutkimuksista; jäsenille sisäisen foorumin kautta ja muille mm. sosiaalisen median kanavia hyödyntäen. Yhdistyksen Facebook-sivustolla keskustelu kävi vilkkaana, sivuston seuraajamäärän kasvaessa vuoden aikana entisestään, ollen vuoden 2017 lopussa jo yli 9000. Facebookin kautta on tullut myös runsaasti yksityisiä yhteydenottoja eri asioiden tiimoilta.

Yhdistyksen Twitter-viestintä, LinkedIn- ja Instagram-viestintä jatkuu kohderyhmän ja suuren yleisön tavoittamiseksi. ILA:n paikallistoiminnoille jatkuu käytössä alueelliset Facebook-sivut tiedotus- ja vuorovaikutuskäyttöön, paikallista toimintaa helpottamaan. Yhdistyksen puheenjohtaja ja tiedottaja sekä

myös jotkut paikallisaktiivit olivat julkisuudessa eri medioissa valtakunnallisesti ja kunnallisesti yhdistyksen eri teemoista. Viranomaisia ja muita asiantuntijoita on lähestytty alueellisesti sekä sähköpostisuorilla että esitteitä eri toimijoiden odotustiloihin toimittamalla. Sidosryhmien kuten muiden järjestöjen ja viranomaisten kanssa yhteydenpito ja yhteistyö on ollut aktiivista. Mm. OM:n lastenhuoltolain seurantar ryhmässä olimme mukana ja THL:n lastensuojelun käsikirjaan olemme sopineet artikkelin kirjoittamisesta. Myös LAPE-hanke ja VERTU-projekti ovat työllistäneet tiedotuspuoltammekin runsaasti. Kotisivujemme sisältöä on uudistettu mahdollisuuksien mukaan ja uuden toiminta-alustan valmistelut uuden web-alustan hankkimiseksi aloitettiin. Jäsentiedotteita on lähetetty yli 1000-jäseniselle jäsenistöllemme aina tarpeen tullen ajankohtaisista asioista.

Vertaistuki -projekti (VERTU)

Vuosi 2017 oli kolmevuotisen (2016-2018) STEA:n rahoittaman VERTU-vertaistukihankkeen toinen vuosi. Vuosi oli kaksijakoinen toiminnan eheän jatkuvuuden näkökulmasta tarkasteltuna: Alkuvuonna vielä hankkeen ohjauksesta vastannut ohjausryhmä ryhtyi kaavailemaan muutoksia käytännöksi muodostuneeseen toimintatapaa ja osana tätä oli syntynyt suunnitelma projektista siihen asti vastanneen työntekijän vaihtamisesta uuteen työntekijään. Yhdistyksen hallitus päätti kuitenkin keskeyttää suunnitellut muutokset ja jättää asia huhtikuussa vuosikokouksen yhteydessä valittavan uuden hallituksen päätettäväksi. Uusi hallitus teki päätöksen ohjausryhmän lakkauttamisesta ja vanhan työntekijän jatkamisesta projektin vastuuhenkilönä kesän kynnyksellä.

Osaltaan ohjausryhmän lakkauttamiseen vaikutti STEA:n keväällä ILA:lle tekemä tarkastus, jossa yhteydessä kävi ilmi, ettei STEA rahoittamansa projektin hallinnointiin edellytä ohjausryhmää tai muuta vastaavaa elintä. Tarkoituksenmukaisemmaksi ratkaisuksi muodostuikin se, että projektista vastaava työntekijä raportoi projektin etenemisestä suoraan hallitukselle. Näin sovittiin tapahtuvaksi kaikissa hallituksen kokouksissa.

Huolimatta mainitusta kevään ajanjaksosta tavoitettiin VERTU-toiminnassa hyvin sille asetettuja tavoitteita. Vuoden aikana järjestettiin vertaistukijoille kaksi koulutustilaisuutta sekä yksi kasvotusten tapahtunut ja viisi etäyhteyden kautta toteutettua työnohjausistuntoa. Uutuutena jälkimmäisessä vertaistukijoille suunnatussa koulutustilaisuudessa oli se, että siihen saattoivat osallistua myös muut yhdistyksen jäsenet. Tätä mahdollisuutta myös hyödynnettiin ja näin on soveltuvien osien tarkoitus toimia myös jatkossa. Erilaisia sidosryhmäkyselyitä puolestaan ei tehty ihan siinä määrin, kuin olisi ollut tarkoituksenmukaista. Loppuvuodesta VERTU-budjetista kustannettiin yhdistykselle Webropol -kyselyohjelmisto, jolla vuoden vaihteessa toteutettiin kolmannen kerran perheoikeuteen erikoistuneille asianajajille suunnattu kysely.

Yhteydenottomäärien suhteen VERTU-palvelu kasvatti selvästi suosiotaan edelliseen vuoteen verrattuna huolimatta siitä, että sen www-sivunäkyvyyttä ei vuoden aikana saatu parannettua. Uusiksi tulkittuja yhteydenottajia oli koko vuoden aikana 344 kpl (2016: 130 kpl) ja tämän lisäksi 110 yhteydenotto, jotka tulivat sellaisilta ihmisiltä, joiden tiedettiin ottaneen jo aiemmin yhteyttä. Uusia yhteydenottajia oli siis lähes yksi per päivä ja noin 30% yhteydenotoista tuli jo aiemmin yhteyttä ottaneilta.

VERTU-vertaistukijaringissä olevien päivystäjien määrä oli vuonna 2017 oli 15, eli kolme enemmän kuin edellisenä vuonna. VERTU-päivystäjien lisäksi vertaistukea tarjottiin yhdistyksessä myös mm. paikallisosastojen kautta sekä kasvotusten että puhelimitse, ja myös alueelliset yhteyshenkilöt sekä hallituksen ihmiset, joiden yhteystiedot kävivät www-sivustolta ilmi, saivat osansa yhteydenotoista, joiden

luonne oli tukea ja neuvoa hakeva. Muiden kuin VERTU:n kautta tulleiden yhteydenottojen määriä ei ole arvioitu.

Kolmannelle projektivuodelle haettiin STEA:lta pientä lisärahoitusta, jolla olisi saatu kustannettua ILA:lle uusi www-sivusto, jota kautta vertaistukitoimintaa olisi nykyistä sivustoa näyttävämmässä muodossa pystytty nostamaan esille. Tällaista rahoitusta ei ILA:lle kuitenkaan myönnetty. Huolimatta rahoittajan kielteisestä päätöksestä, käynnistettiin yhdistyksen www-sivuston uudistamisprosessi kuitenkin loppuvuonna tehdyllä sopimuksella Mountsoft Oy:n kanssa, jonka keskeisenä tavoitteena on juuri VERTU-palvelun näkyvämpi esille nostaminen.

Muut asiat vuonna 2017

- ILA haki OKM:ltä 29.9.2017 15000 euroa käräjäoikeustutkimuksen tekemiseen ajalle 1.9.–31.12.2018
Ei myönnetty
- Vuoroasumisminäarin järjestäminen 6.4.2017 Tasa-arvo — yhteinen linja kampanjassa (<http://www.yhteinenlinja.fi/>). Esitelmöijät olivat Pekka Pere (Helsingin yliopisto), Antti Rissanen (Kriminologian ja oikeuspolitiikan insituutti, Helsingin yliopisto) ja Jani Turunen (Tukholman yliopisto). Esitysmateriaalit lähetettiin OM:ään lakiuudistuksia valmisteleville virkamiehille sekä asianajajille.
- Aktiivinen kontaktointi oikeusministeri Häkkäseen sekä edeltäviin oikeusministereihin.
- Yhteydenottoja lainvalmisteluosaston yksityisoikeuden yksikön päällikköön Antti Leinoseen, lainsäädäntöneuvos Outi Kemppeiseen ja seurantaryhmän jäsen korkeimman oikeuden tuomari Tuomo Anttilaan.
- Yhteydenottoja lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttilalle.
- Oikeusministeri Antti Häkkäsen tapaaminen 10.10.2017.
- Tapaamisoikeuden täytäntöönpanoprojektin kvantitatiivisen osan tuloksena valmistui Pekka Peren ohjauksessa Vesa Huotelinin pro gradu -tutkielma "Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan täytäntöönpanon tilastollinen analyysi" (<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/193543>). Pere kertoi tutkimuksen tuloksista jäsenistölle yhdistyskokouksessa 15.4.2018.
- Vieraannuttamisen vastainen päivä 2017, suuri määrä yleisönosastokirjoituksia valtamedioihin mm. Helsingin Sanomiin 30.4.2017 ja 23.3.2018.
- Pitkäaikainen ja pidetty jäsenemme Juha-Pekka Tuuliainen kuoli 9.8.2017

Muutokset lainsäädännössä

Uudistuva lapsenhuoltolaki Vuoden suurin vaikuttamismahdollisuus on ollut uudistuva lapsenhuoltolaki. Laki on uudistumassa eduskuntakaudella 2015-2019. Yhdistyksen edustaja seurantaryhmässä oli Kari Rouvinen.

Yhdistys antoi Lastenhuoltolain muutoksesta oman lausuntonsa 27.11.2017.

ILA painotti omassa lausunnossaan seuraavia asioita:

- Laissa tulisi tapaamisen sijaan käytetään määrettä luona olo, kun kyse on vanhemman ja lapsen yhdessäolosta -> tukee tasavertaista vanhemmuutta ja vanhempien yhdenvertaista kohtelua.
- Lapsella tulee olla lähtökohtaisesti yhtäläinen oikeus luona oloon molempien vanhempiensa luona.
- Laista tulee selkeästi ilmetä, että vanhempi, joka yrittää katkaista tai estää lapsen ja toisen vanhemman yhteyttä, toimii lapsen edun vastaisesti.
- Laissa tulee erikseen todeta, että vieraannuttaminen on henkistä väkivaltaa lasta kohtaan.
- Samoin kuin henkinen väkivalta, tulee vieraannuttaminenkin olla sanktioitua.
- Koska pitkittyneet huoltoriidat ovat erityisen haitallisia lapselle, tulee laki säätää siten, että se ennalta ehkäisee näiden syntymistä huomioiden sen, ettei toimimalla lapsen edun vastaisesti voi enää saavuttaa asemaa yksinhuoltajana tai lapsen lähihuoltajana.
- Vuoroasuminen tulee olla lähtökohta lapsen asumisratkaisulle. Vuoroasumisesta voidaan puhua, kun luona oloaika on vähintään 35 % myös toisen vanhemman luona.¹
- Vanhempien hyvien välien ei tarvitse olla edellytyksenä vuoroasumiselle.
- Kaikkiin päätöksiin, mukaan lukien vuoroasumispäätöksiin, tulee liittää uhkasakko. uhkasakon tulee koskea huoltokiusaamista (huollon velvoitteita, tapaamisia ja yhteydenpitoa) oletusarvoisesti kaikissa sopimuksissa.
- Huoltokiusaaminen ja erityisesti vieraannuttaminen tulisivat olla peruste lapsen välittömälle asuinpaikan vaihtamiselle.
- Lapsen kuulemisen on oltava asiaan tarvittava pätevyys, sekä perusteellinen koulutus siitä miten vieraannuttaminen ja huoltokiusaaminen tunnistetaan.
- Muuton osalta on huomioitava myös sopimuksettomat tilanteet.
- Ikäraja poistettava täytöntöönpanolaista tai nostettava ainakin viiteentoista ikävuoteen.
- Vieraannuttaminen ja huoltokiusaaminen lisättävä myös lastensuojelulakiin lapsen edun vastaisina.
- Käräjäoikeudelle tulisi myöntää oikeus määrätä sekä vanhempi että lapsi oikeuspsykiatriin tutkimuksiin.